

PUBLIC ACCESS 2008 : 12

Nyhetsbrev om radio, TV, Internet och andra medier
- teknik, mediepolitik och yttrandefrihet –

8 oktober 2008

www.publicaccess.se

ledare

Televisionen och våldet

I medierapporteringen efter skolmassakern i finska Kauhajoki översköljdes vi av bilder på mördaren, överlägset poserande med skjutvapnet riktat mot betraktaren. Vilket är precis vad gärningsmannen ville skriver Dagens Nyheter. Liksom tidigare uppmärksammade massmord på skolelever var också massakern välregisserad. Matti Saaris egna bilder dominerar nu mediernas rapportering om händelsen. *Exponeringen i medierna blir den ultimata bekräftelsen för de här personerna. Då blir de någon, de blir världskändisar, oförglömliga, de går till historien. Det finns en oerhörd effekt i denna uppmärksamhet som man som gärningsman söker och självklart är det också andra som ser det här*, säger Sven Å Christianson, professor i psykologi till DN.se

Men det är värre än så. Det finns också en grundläggande våldsfixering, som får sitt värsta utlopp i de länder där vapen är som mest lättillgängliga för medborgaren; USA, Yemen och Finland. Men i de flesta länder eldas våldet på genom televisionen benägna medverkan från barnets första år och hela livet. Detta är inget nytt; våldsunderhållning fanns även under romartiden. Det som gör televisionen farlig är att den i decennier pumpat ut våld i *allt fler kanaler*, som når alla överallt. Skälet är att man helt enkelt tjänar mest pengar på detta. Dessa dagar har vi ju också upplevt hur girigheten är större än förnuftet. Det gäller även de direktörer och ägare i tv-bolag som menar att våldet är en naturlig del av samhället och att man bara speglar verkligheten. Dessutom säger man att marknaden ser ut så här; det finns inget annat att köpa. Men detta gäller så länge man köper program från ett fåtal länder och till lägsta pris; främst då ett våldsfixerat USA. Avtrubningen gäller förvisso även politiker.

Detta är en kommersiellt driven utveckling som public servicebolagen inte skall samspela med utan istället motverka. Riksdag och regering måste skärpa Sveriges Televisions demokratiska uppdrag; SVT skall i sitt programutbud undvika våldsunderhållning och även motverka våldet. Vilket parti och vilken politiker kan ifrågasätta detta? Det räcker inte att föreslå att det i nya sändningstillståndet för SVT skall ingå underhållning (!). Vi väntar på politiska beslutsfattare som vågar vägra våldet.

Redaktör & Ansvarig utgivare: **Christer Hederström**
Redaktionsråd: **Gunnar Bergvall** och **Ola Stockfelt**
Teknik & Distribution: **Ideosphere**
Redaktionen: news@publicaccess.se - 0733-249750
Om abonnemang och annat läs mer på <http://www.publicaccess.se/>

Debatten om 4:3-formatet i bredbild

Genmåle:

I föregående utgåva av nyhetsbrevet Public Access har ledaren rubriken "SVT klarar inte av tekniken". Nyhetsbrevets ledare uppmärksammar det faktum att SVT sänder nyheter i bredbildsformat 16:9 istället för det tidigare 4:3-formatet. I ledaren påstås att SVT under det gångna året regelmässigt visat bilder som är inspelade i 4:3 men som sänts i det nya bredbildsformatet med förvrängning av bilden som följd.

Public Access pekar på en viktig fråga och som vi på SVT är mycket uppmärksamma på. Det hela är självklart komplext eftersom hela tv-världen är i en övergångsfas till bredbildsformatet men där allt gammalt material är i 4:3. Detta problem är störst inom nyhetsproduktionen där vi av olika anledningar behöver blanda nytaget bildmaterial med gammalt. SVT:s bildarkiv är enormt stort där många historiska ögonblick finns dokumenterade – men i 4:3. Bildmaterialet utgör ofta ett stort mervärde i vår programproduktion. In till tv-världens nyhetsredaktioner kablas också fortfarande varje dag nyhetsbilder från bildbyråer och frilansande fotografer ut i 4:3-formatet. Problemet som Public Access uppmärksammar är alltså inte ett problem enbart för SVT – alla TV-bolag i världen som växlat över till bredbild har att hantera denna problematik.

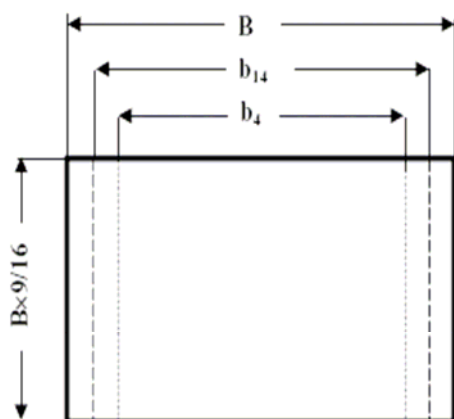
Inom SVT jobbar vi dagligen med att korrigera nyhetsinslag som blandar de två bildformaten. Bildflödet är dock väldigt stort, tempot högt och ambitionen att snabbt serva vår publik med nyheter gör att det ibland sänds ut bilder som, om de inte blir konverterade, blir förvrängda i de nyare tv-apparaterna. Vi ska självklart öka vår kvalitetskontroll så att vår stora publik, som dygnet runt följer SVT:s nyhetsrapportering, får en fortsatt bra och snabb nyhetsservice utan förvrängda bilder.

Public Access föreslår i ledaren att SVT ska lägga svarta kanter vid sidan av det äldre formatets bilder. Vi har dock tagit ett policybeslut att istället konvertera dessa bilder till bredbildsformatet. Policybeslutet är fattat ur ett publikperspektiv där vi är övertygade om att tittaren uppskattar att få bild över hela tv-rutan och inte att det till och från dyker upp en smalare bild med svarta kanter.

Mikael Hvinlund. Produktionschef
Nyhetsdivisionen SVT

Ledarkommentar:

Det var värre än vad vi befarat. Bilderna i SVT förvrängs inte av misstag utan p.g.a. att SVT har tagit ett *policybeslut* om att vid behov förvanska bilderna hellre än att visa dem i sin originalform. Detta innebär en grov underskattning av publiken; "*Nisse i Hökarängen bryr sig inte så mycket om verkligheten, huvudsaken det rör på sig i hela rutan*". För SVT är det ju bekvämt att slippa konvertera 4:3-bilder, men man skyller på publiken. Policybeslutet innebär att vi tittare i flera decennier nu skall få ta del av förvrängda bilder i främst nyhetssändningar och faktaprogram eftersom hela 1900-talets tv-produktion är gjord i 4:3-formatet. SVT måste nu acceptera verkligheten och visa den i rutan som den är. Ändra på policybeslutet!

16:9-ram

- Full 16:9-ram
- 14:9-beskärning
- 4:3-beskärning

- 16:9-bredd – B – 702 pixlar
- 14:9-bredd – b_{14} – $B \times 14/16 = 614$ pixlar
- 4:3-bredd – b_4 – $B \times 12/16 = 526$ pixlar

Dubbelfel

Bilden från en 16:9-kamera visad på en 4:3-monitor har givetvis fel geometri - "långsmala ansikten" - men hela originalbilden finns med. Och det omvända gäller förstås också, med en 4:3-bild visad på 16:9-monitor; allt finns med och fyller hela rutan – men fel bildproportioner.

(ovanstående citerat ur *Breda Bilder - en lathund om 16:9 som TV-format*. Sveriges Television 2002)

radio och tv

Europaparlamentet erkänner tredje mediesektorn

Uppmanar medlemsstaterna till ett mer aktivt stöd

Inom EU finns idag över 3.000 ideellt drivna icke-kommersiella radiostationer och några hundra motsvarande tv-kanaler. Dessa radio- och tv-stationer drivs av det civila samhället vid sidan av statliga/public service-sektorn och den privata kommersiella mediesektorn.

Parlamentet har nu med röstsiffrorna 471-41 antagit en resolution, som uttalar stöd för icke-kommersiella lokala eller alternativa medier inom EU. Syftet är att öka mångfalden i mediesektorn och på kulturområdet, och att klart definiera sektorn som en särskild mediegrupp vid sidan av public service- och kommersiella medier.

Parlamentet framhåller att dessa medier bidrar till att stärka identiteten hos särskilda intressegrupper, samtidigt som de lokala medierna ger de personer som ingår i dessa grupper möjlighet att nå ut till andra samhällsgrupper. På så vis kan medierna spela en viktig roll för att öka toleransen och mångfalden i samhället liksom att på ett effektivt sätt att främja social integrering och lokalt självstyre. De kan vara verktyg för att öka kompetensen hos enskilda personer som arbetar i mediesektorn. Parlamentet anser att ett mer aktivt stöd till dessa medier från medlemsstaternas sida kan vara ett sätt att värna mångfalden i medierna.

Utifrån nu gällande bestämmelser bör medlemsstaterna använda möjligheten att definiera regler för vidaresändningsplikten i sin nationella lagstiftning så att dessa omfattar dessa medier. Tillsynsmyndigheterna på EU- och nationell nivå bör enligt parlamentet tilldela dessa medier sändningsfrekvenser och se till att de bereds plats i den digitala miljön, även efter övergången till digital sändningsteknik.

Parlamentet anser att det finns utrymme för att i större omfattning integrera dessa medier i EU:s stödstrukturer.

Kommissionen bör överväga att stödja sektorns deltagande i diskussionerna på EU-nivå. Resolutionen (på svenska) finns bl.a. på

<http://www.communitymedia.se/europe/EUPCM08.pdf>

EUROPAPARLAMENTET

2004

2009

Plenarhandling

This type of media is a community tool and serves as a cultural and social integration project, säger resolutionens initiativtagare den österrikiske ledamoten Karin Resetarits (liberalerna).

Bakom resolutionen ligger ett betänkande i kultur- och utbildningsutskottet som i sin tur baseras på en rapport om Community Media i Europa som utskottet beställde 2007.

Pressmeddelande från Europaparlamentets liberal gruppen (ALDE):

[http://www.alde.eu/index.php?id=42&tx_ttnews\[t_news\]=9805&cHash=255e55819f](http://www.alde.eu/index.php?id=42&tx_ttnews[t_news]=9805&cHash=255e55819f)

Vi inom öppna kanalerna är mycket positiva till EU:s nya resolution som gäller den tredje mediesektorn. Vi talar ofta om public service- och kommersiella medier. Men den allt större mediesektorn som drivs av vanliga människor inom föreningar, communitys och andra nätverk har äntligen fått uppmärksamhet av politikerna i EU, säger Mathias Persson ordförande för Riksförbundet Öppna Kanaler. För att öka kvaliteten och kontinuiteten i medieproduktionerna behövs både lagstiftning och ekonomisk stabilitet. Vi hoppas nu att även våra politiker här i Sverige, både på lokal som nationell nivå, skall uppmärksamma våra medier och hjälpa oss med utvecklandet av framtidens mediesektor, avslutar Persson.

Ett bra beslut av parlamentet säger Lars-Erik Backström ordförande i Närradions Riksorganisation. Sen återstår det förstås en hel del arbete innan det kan realiseras i medlemsstaterna men anslaget är bra. Det skulle vara välkommet för våra medlemmar som brottas med ekonomin varje dag för att få det att gå ihop. Det kan kunna medföra att fler föreningar kanske finner det intressant att börja sända närradio. Men

framför allt att föreningarna kan börja utveckla närradion.

Erik Kristow, politisk sakkunnig hos kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth (m), hänvisar till Alliansens mediepolitik som innebär att man vill förbättra villkoren för den icke-kommersiella radion och teven, som utgör en viktig del i medieutbudet och spelar stor roll för såväl föreningslivet som integrationen och yttrandefriheten.

Riksdagsledamoten Dan Kihlström (kd) ser Europaparlamentets resolution som ett stöd för den icke-kommersiella mediesektorn. *Den visar också att organisationer måste ges möjligheter att fritt nå ut med sina budskap samt kunna delta i samhällsdebatten. Den tredje mediesektorn är en viktig del i att värna mångfalden i medierna* säger Kihlström.

Europaparlamentet tog en resolution om mångfald i medierna

Europaparlamentet konstaterar att det pågår en fortskridande likriktning av det europeiska medielandskapet, både när det gäller medierna och marknaderna. Parlamentet är övertygat om att ett pluralistiskt mediesystem är en grundläggande förutsättning för den demokratiska europeiska samhällsmodellens fortlevnad. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen och medlemsstaterna att värna om mångfald i medierna, att se till att alla EU-medborgare har tillgång till fria, diversifierade medier i alla medlemsstater och att vid behov rekommendera förbättringar bl.a. ifråga om medborgarnas mediekompetens.

En omfattande resolution med krav i 52 punkter *Mediernas koncentration och mångfald i Europeiska unionen* har nu antagits med 307 röster mot 262. Läs mer på <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A6-2008-0303&language=SV&mode=XML>

Pionjär inom Community Media i USA får dela alternativa nobelpriset

Amy Goodman, USA, grundare och en av två programledare för den dagliga

nyhetssändningen Democracy Now!, får dela årets Right Livelihood Award (det som kallas alternativa nobelpriset) för att bland annat ha "utvecklat en innovativ modell av oberoende journalistik".

Vi såg i Irakkriget embedded, inbäddade, reportrar som följde med på militära uppdrag och som rapporterade vad militären ville. Amy Goodman kallar sig oinbäddad reporter och hon försöker verkligen vara oberoende och få in internationella röster i amerikanska medier,

säger Ole von Uexkull, vd för Right Livelihood-stiftelsen till Dagens Nyheter. Right Livelihood Award delas ut vid en ceremoni i riksdagshuset den 8:e december, två dagar före Nobelfesten.

Democracy Now! är enligt nomineringskommittén det snabbast växande nyhetsprogrammet i USA och sänds dagligen i mer än 700 lokala icke-kommersiella radio- och TV-kanaler (public access, lowpower-FM, NPR och PBS).

I första hand sänds Democracy Now! public access-kanaler i USA. Det betecknas som det hittills mest vittomspännande samarbetet inom Community Media-sektorn i USA. Democracy Now! Sänds även i 26 andra länder. Bl.a. sänder Öppna Kanalen i Växjö programmet varje fredag kl 20.00 med repris måndag kl 08.00. Öppna Kanalen i Stockholm börjar sända programmet denna vecka. Besök <http://www.democracynow.org/>

Ett medieråd även i Finland

Ungdomsminister Stefan Wallin (sfp) vill inrätta ett medieråd för att förbättra mediefostran för barn och unga. Ett medieråd kunde enligt Wallin startas genom att ge statens filmgranskningsbyrå mer resurser och breddade arbetsuppgifter. Wallin är beredd att inrätta medierådet i samband med en ändring av lagen om granskning av filmprogram. Medierådet skulle både arbeta för att öka mediekunskapen i skolan, och för att driva på branschens självreglering i synnerhet för video- och Internetspel. Sverige har haft ett medieråd sedan år 1990, och erfarenheterna där har varit goda enligt Svenska YLE.

Public serviceutredningen får skarp kritik

Nu har 101 organisationer, företag och institutioner fått yttra sig över det betänkande som regeringens public serviceutredare Rose-Marie Frebran presenterade i somras. SvD har läst det 60-tal svar som kommit in. Gemensamt för de flesta remissinstanserna är att de hade velat se en betydligt grundligare och bredare genomgång av public service och den allmänna medieutvecklingen än vad Frebran presterat. Professor Kent Asp vid Göteborgs universitet kallar analysen "knapphändig och anekdotisk".

Frebran vill att avgiftsfinansieringen behålls, men några remissinstanser, framför allt olika statliga institutioner, vill övergå till en skattefinansieringsmodell. Riksgälden och Ekonomistyrningsverket tycker att tv-licensen redan är mer lik en skatt än en avgift, och att finansiering via skattsedelns därför är att föredra. Statskontoret skriver att det är en illusion att public servicebolagens oberoende är knutet till licensen, eftersom det ändå är riksdagen som beslutar om avgiftens storlek. Somliga gillar dock inte att en engelsk term förslås. Länsrätten i Norrbottens län tycker rentav att namnbytet till "public service-avgift" strider mot den kommande språklagen.

De flesta remissinstanser är för förslaget

om momsbeläggning eftersom det ger public service-bolagen möjlighet till avdragsrätt för ingående moms, något de själva efterfrågat. Men nästan alla som yttrat sig tycker att utredningens förslag på 25 procent är för hög och förordar starkt en 12 procent. Utredningens förslag att ett särskilt statsanslag ska införas för att kompensera bolagen för de pengar de förlorar på momsbeläggningsen får tydligt bakläxa av remissinstanserna. Den formen av blandfinansiering skapar ett större beroende av statsmakterna. Flertalet påpekar också att den årliga höjning på två procent som föreslås av det nya statsanslaget är för lågt.

Utredaren föreslog att SVT:s sponsring ska begränsas till max 20 sportevenemang om året. Kanal5 och Svenskt Näringsliv vill gå ännu längre och helt stoppa sponsringen i SVT, men även Konkurrensverket tycker att sponsring är en finansieringskälla som helt ska vara förbehållen kommersiella företag.

Utredare vill skriva in i sändningstillståndet att SVT och SR även ska göra nöjesprogram, men remissinstanserna är kluvna - Journalistförbundet uppskattar utredningens förslag medan Teaterförbundet och Konkurrensverket är kritiska. Regeln att 55 procent av programmen ska produceras utanför Stockholm föreslogs slopas. Konsumentverket anser att slopad 55-procentsregeln innebär en risk ur demokratisynpunkt, och flera instanser är skeptiska till en sådan förändring. (Svenska Dagbladet)

Public servicebolagen avvisar finansieringsförslaget

Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion avvisar i sina remissvar det nya finansieringssystem som public service-utredaren föreslår; 25 procents moms, kombinerat med ett statsbidrag. Bolagen kräver också en större uppräknings av licensintäkterna än de två procent som utredaren föreslår. *Ett statsbidrag ökar beroendet av staten och står därmed i konflikt med betänkandets huvudtes om behovet av ökat oberoende för framtidens public service*, säger

SR:s vd Kerstin Brunnberg.

Sedan år 2002 har tv-licensen höjts med två procent varje år. Utredaren föreslår att det systemet ska fortsätta under den kommande perioden på sex år. Bolagen framhåller i sina svar att två procent bara täcker ungefär hälften av företagets kostnadsökningar. Det är bakgrunden till de kraftiga nedskärningar bolagen tvingats till, samtidigt som de kommersiella mediebolagen under samma period har kunnat expandera i mycket snabb takt. *Utredaren förespråkar att vi ska fortsätta att vara föredömen när det gäller publicistisk kvalitet. Då måste vi få förutsättningar som inte innebär fortsatt kraftiga nedskärningar,* säger Brunnberg.

---

television

Svenska tv-kanaler till salu:

- Köper Schibsted Kanal 5?

Tyska Prosieben har förlustvarnat och aktien faller kraftigt. Nu talar det mesta för att koncernen styckas den närmaste tiden. Prosieben, som äger Kanal 5 och SBS Radio i Sverige, har stora problem. Ägarna, de amerikanska riskkapitalbolagen KKR och Permira, har lagt ner 47 miljarder kr på att bygga en europeisk mediejätte. Men samtidigt som sammanslagningen mellan den tyska mediejätten och SBS blev klar började den tyska reklammarknaden rasa.

Det senaste året har Prosiebens aktiekurs rasat med 80 procent. Enligt uppgifter till Resume.se kommer nu koncernen att styckas. Tidigare i år såldes C More, som äger Canal Plus, till TV4. Nu står även Kanal 5 på säljlistan. Schibsted, som för några år sedan försökte ta kontrollen över TV4, har nu börjat räkna på ett köp av den svenska tv-kanalen. *Vi kommenterar inte vad vi tittar på,* säger Schibsteds Sverigechef Gunnar Strömblad. En annan tänkbar köpare är finska Sanoma. Bonnier sneglar snarare på SBS tv-kanaler i Danmark och

Norge. (Resume)

- Kanal Lokal styckas och säljs

Inga nya pengar har kommit in till Kanal Lokal. Nu säljer delägaren och styrelseordförande Håkan Ramsin ut dotterbolagen, grunden för hela verksamheten. För knappt ett år sedan planerade den blödande kanalen en nyemission på 75 miljoner kronor. Men i praktiken har i stället delägaren Provider fått finansiera kanalens fortsatta verksamhet och nu återstår bara ett alternativ: försäljning senast vid årsskiftet.

I dag är kapitalbehovet 35 miljoner kronor för koncernen, säger Ramsin. Vi tänker finansiera bolaget genom att sälja ut delar av dotterbolagen i de regioner vi är aktiva. Vi för diskussioner med olika potentiella partner, huvudsakligen mediepartner, säger Ramsin. Vi har inte skrivit på papperet, Hur många bolag handlar det om? - Vi har verksamhet på fyra orter, men planerar att starta på ytterligare tre orter. Totalt handlar det alltså om sju bolag. Men det kan bli fler eftersom tillstånden kan delas. (Resume)

Konkurrensverket vill stoppa sponsringen i SVT

Konkurrensverket skriver i sitt remissyttrande att man bör låta den kommersiella marknaden ta över sponsringsintäkterna helt för sportevenemang, eftersom public service redan är finansierad via tv-licensen. Enligt en intervju i Dagens Media med SVT:s strategichef Jan Petersson så skulle ett förbud av sponsring i SVT innebära att man blir en andrahandens förhandlingspartner och inte längre kan konkurrera om de stora sportevenemangen. (FL-Net)

Webb-tv ökar i världen

Abonnemang på ip-tv har i år nått 19,6 miljoner i världen; en 64 procentig ökning på ett år enligt analytiker hos Gartner, som räknar med att 1,1 % av hushållen använder ip-TV i år och att andelen ökar till 2,8% 2012.

Pionjär i marknätet slutar med HDTV

Den katalanska public servicekanalen TV3 har varit pionjär i Spanien med sina HDTV-sändningar via digitala marknätet. TV3 HD har nu upphört eftersom bandbredd har getts till Canal9 efter ett avtal mellan de regionala regeringarna i Katalonien och Valencia. Dock fortsätter Aragón TV, ett annat regionalt bolag sina HDTV-sändningar i DTT. (Rapid TV News)

Reklamfinansierad public service sparkar 150

Brittiska tv-kanalen Channel 4 som ägs av staten skall spara 600 miljoner kr och avskedar 150 anställda i kostnader. Nedskärningarna är det första tydliga tecknet på att den ekonomiska oron också drabbar den brittiska radio- och tv-branschen. Nedskärningarna innebär enligt Financial Times att programtablån kommer att innehålla mer repris och färre egenproduktioner. Channel 4 har tidigare begärt kraftigt statligt stöd under den kommande fem åren. En möjlig lösning enligt bolaget är att man får en del av tv-avgifterna som går till BBC. Huvudkonkurrenten ITV har hittills endast gjort mindre nedskärningar, men har begärt att få lättnad i koncessionskraven för att slippa kostsamma egenproduktioner. (Kampanje)

Tusen jobb försvinner från största kommersiella kanalen

Den brittiska TV-kanalen ITV ska göra sig av med runt tusen anställda fram till mars 2009. I nedskärningarna ingår omkring 430 jobb på ITV News, både journalister och teknisk personal. Omkring 425 tjänster vid ITV har redan försvunnit och ytterligare 75 pågår det förhandlingar om, uppger bolaget. *Vi accepterar inte nivån på nedskärningarna som ITV News vill göra och det är svårt att se hur vi ska kunna undvika en strid om det*, säger Laura Davison på brittiska journalistförbundet till AFP. Totalt har ITV, som är en de fem nationella marksända kanalerna, 5.500 anställda. ITV har nu också meddelat att man går in med ett majoritetsägande i *Imago*, ett tyskt produktionbolag. Satsningen är en del av ITV:s planer att utöka produktionen

utomlands. (Reuters/International Herald Tribune)

BBC-chef tror inte på mobil-tv

I Norge planerar NRK, TV 2 och MTG att tillsammans starta mobil-tv i DAB-nätet (DMB) som bl.a. Sydkorea är pionjär på. Signaler från EU tyder dock på att det är Nokias standard DVB-H som kommer att etableras på kontinenten. Under Radiodagarna i Oslo intervjuades BBC:s utvecklingschef James Cridland. Han är mycket avvaktande till mobil-tv.

Européerna är inte så knutna till tv till skillnad mot koreanerna, som inte har något större förhållande till radiomediet. I Sydkorea ser man radio som en tilläggsprodukt till mobil-tv. Dessutom tjänar inga av mobiloperatörerna pengar på mobil-tv. BBC:s provsändningar har upphört p.g.a. att intresse hos konsumenterna saknas. Han tror dock att valet av DMB för mobil-tv är riktigt eftersom inte ip-tekniken klarar av att sända ut till alla på en gång (broadcast). Nätet skulle sprängas tror Cridland. (Kampanje)

Danmark och Norge går skilda vägar med mobil-tv

Tillsammans med universitetet i Århus, Nokia, Motorola och med stöd från Högteknologifonden har Danmarks Radio påbörjat tester av mobil-tv baserade på Nokias standard DVB-H. Detta innebär att Nordens största digitalradioaktör går i motsatt riktning än vad norska NRK, TV 2 och MTG vill nämligen att satsa på DMB genom DAB-nätet. Att EU-kommisionen har talat för DVB-H är troligen

orsaken till DR:s val. *Men det finnes så langt ingen suksesshistorier med DVB-H noe sted i verden. Det er en teknologi som er frontet av telekomindustrien. Vi mener det er viktig at kringkasterne styrer dette. Det er vi som kan tv, säger Gunnar Garfors i Norges mobil-tv. (Kampanje)*

Nordiska public servicekanaler får ökad konkurrens av BBC

I december lanseras fyra nya BBC-kanaler på norska statsägda Canal Digital's plattform; BBC Entertainment, BBC Lifestyle, BBC Knowledge och BBC HD. Både digitala kabel- och parabol-tittare får de nya kanalene i sina standardpaket.

Kanalerna är skräddarsydda för den nordiska marknaden och sänds med vil bli sendt med både undertexter och annonser på danska, norska och svenska. De tre temakanalerna kommer att ersätta BBCs nuvarande kanaler BBC Prime och BBC Food. Dessutom tillkommer HD-kanalen som skall via ett brett programspektrum av BBC-utbudet i högupplöst bildkvalitet.

Vidaresändningsplikten i svenska kabelnät utreds

Regeringen har givit ett uppdrag till Radio- och TV-verket att se över reglerna om vidaresändningsplikt i kabelnät. Reglerna innebär en skyldighet för kabel-tv-operatörer att vidaresända SVT:s program i sina nät. Utvecklingen på tv-området har gjort att hushållen kan ta del av trådbundna tv-sändningar på andra sätt än genom operatörsstyrda kabel-tv-nät. Till exempel blir tv via ADSL och via särskilda bredbandsnät allt vanligare. De nuvarande reglerna kan uppfattas som svåra att förstå och tillämpa och får oönskade konsekvenser. Det finns därtill ett EU-krav på återkommande översyn av regelverket. Även public service-utredningen anser att vidaresändningsplikten bör ses över.

Vidaresändningsplikten behövs för att ge tittare i kabelhushåll tillgång till SVT:s program. Det är viktigt att både kabel-TV-företagen och hushållen förstår sina rättigheter och skyldigheter, säger kultur-

minister Lena Adelsohn Liljeroth. Riksförbundet Öppna Kanaler har uppmärksammat utredarna om att sändningsplikten för de s.k. icke-kommersiella lokala kabelsändarföretagen bör övervägas i detta sammanhang. Utredningen skall vara klar senast 15 december 2008. Eventuella förslag kan därmed beredas tillsammans med de förslag som kommer från utredningen av Radio- och TV-lagen.

---

radio

Kommersiell radio ger efter för koncessionskrav

I somras fick den nya rikstäckande Radio Norge kritik från Medietilsynet för att kanalen inte infriade koncessionskravet om dagliga sändningar på norska om samiska förhållanden. Dessutom hade samiska nyheterna tabblågts mitt i natten. Generalsekretararen Geir Magnus Nyborg i intresseorganisationen Familie & Medier menar att *dersom Radio Norge ikke får på plass et seriøst nyhetstilbud på samisk, bør konsesjonen inndras til så er skjedd. Det holder ikke lenger at Medietilsynet gir milde formaninger.* Han menar att detta är en viktig mediepolitisk test. Mediemyndigheten har delat ut en rad nationella och lokala koncessioner som grundar sig på flotta ord och löften. Realistiska ansökningar har förlorat mot de som lovat mer. Alla vet att Medietilsynet inte tar löftesbrotten på allvar menade han.

Radio Norge, som tidigare har kritiserat myndigheten för att blanda sig i program-schemat, har nu infört en nytt program - Edda - för att blidka mediemyndigheten. Det nya, samiske programmet varje vardag efter nyheterna 20.00 och leds av Radio Norges samiska reporter Brita Triumf. *Brita har er en av de journalistene som har best oversikt over hva som rører seg i det samiske miljøet, og evner på en god måte å sette sakene inn i en analytisk sammenheng for oss andre som ikke til daglig har kontakt med samisk kultur, politikk og samfunnsliv, säger nyhetsredaktør Arne Sandvik. (Kampanje)*

Svensk digital radio åter på agendan

Digital radio är en fråga som har kommit i skymundan när medierna i övrigt utvecklats snabbt. I ett debattinlägg i Medievärlden skriver Dan Kihlström (kd) i riksdagens kulturutskott att sedan digitalradioutredningen 2004 har frågan om digitalradion fallit i skymundan.

Alliansregeringen har en hög ambition att ta ett helhetsgrepp på medieområdet och dit hör även digitalradiofrågan. Därför är det hög tid att föra upp frågan på agendan igen menar Kihlström. Han påpekar att i det analoga FM-nätet är det idag trångt. En utredning som PTS gjort visar att det möjligen finns plats för ytterligare en kanal i FM-nätet. I ett digitalt nät skulle däremot utbudet ökas i hela landet. Detta skulle också öka utvecklingspotentialen till kompletterande tjänster, inte minst när det gäller hörbarhet och tillgänglighet.

Kihlström skriver att det finns stora utmaningar i att övergå till digitala sändningar av radio. Idag finns enligt uppgifter cirka 25 miljoner FM-mottagare i de svenska hemmen. Dessa fungerar inte för digital mottagning. Public service-utredaren Rose-Marie Frebran bedömer också i sin utredning att FM-nätet kommer att finnas kvar under lång tid. Detta innebär att sändningskostnaderna ökar med parallella sändningar.

Frågan om digital radio är komplicerad.

Detta får dock inte hindra en fortsatt seriös behandling av frågan. Senare i höst lämnas utredningen om kommersiella radion till regeringen och samtidigt sker en beredning av

public servicefrågan. Hösten är därför ett ypperligt tillfälle att ta upp digitalradio. Som intresserad av mediepolitik är jag angelägen att digital-radiofrågan hålls levande och att det finns en handlingsplan för framtiden avslutar Kihlström, som också är medlem i alliansens mediepolitiska arbetsgrupp.

DAB+

trolig digitalradiostandard i Sverige

I en slutrapport från Radio- och TV-verket, som lämnades till regeringen före sommaren framgår att det råder enighet i radiobranchen om att radioutsändningar bör digitaliseras och att DAB+ är den standard som bör användas. Omkring 80 rikstäckande radiostationer kunna samsas om det eterutrymme som redan idag finns avsatt för digitalradio.

Kulturdepartementet kommer att skicka ut rapporten på remiss, i samband med att villkoren för kommersiell radio presenteras och först efter remissbehandlingen är det troligt att regeringen tar ställning. Parallellt kommer också frågan om villkoren för public service (SR) från och med år 2010 och framåt att beredas, och även i det sammanhanget behövs ett ställningstagande till digitaliseringsfrågan.

Enligt Peter Schierbeck vid Radio- och TV-verket kan Sverige tidigast komma igång med kommersiell digitalradio någon gång under första halvåret 2010, då det kommer att krävas en ny lagstiftning, men naturligtvis också under förutsättning att infrastrukturen finns på plats.

SR:s och Teracons otnadsuppskattningar för utbyggnad och drift av ett digitalt radionät (DAB/DAB+) hamnar på cirka 180 miljoner kronor, eller något lägre, per nät. Det motsvarar 9 miljoner kr per radiokanal under förutsättning att 20 kanaler ryms i ett och samma nät. (Elektronik i Norden)

Europapremiär för DAB+ på Malta

DigiB Network Ltd på Malta har nu börjat sända BBC World Service dygnet runt via DAB+ på Malta, som därmed blir det första europeiska land som använder den nya standarden DAB+. BBC:s program sänds också på Malta via public service-bolaget Radio Malta 93.7 FM och 999 AM liksom på universitetsradion Campus FM 103.7 FM och via kabel-tv.

Brittisk DAB-radio är för tråkig

Digitalradion ger användaren så lite extra att det knappast är intressant är den förkrossande domen från analysföretaget Deloitte. En ny rapport visar att 27 procent av briterna kommer att äga en DAB-radio vid årets slut. Men ändå är användningen av digitalradio liten. De flesta fortsätter att lyssna på FM på sina nya apparater. Analytikerna menar att radiostationerna måste utnyttja tekniken för att ge fler tjänster för att lyssnarna skall bli intresserade. *Vi har kommit noe lenger i Norge på slike tjenester. Både NRK og P4 sender fortløpende tekstinformasjon om hvilken musikk som spilles. P4 sender også bildekaruseller til radioenes skjermer. Og det er viktig at vi klarer å informere om disse tjenestene*, säger NRK:s projektledare för DAB Liv Kaldestad til Kampanje. Hon hoppas att DAB-nätet också snart tas i bruk för att sända tv. (Kampanje)

Avtal om Internetmusik i USA

De amerikanska skivbolagen, musikförlagen och webbmusikföretagen har avslöjat innehållet i det ersättningsavtal de slöt 18 juni. 10,5 procent av intäkterna från Internetbaserade musiktjänster ska betalas som "mekanisk royalti" till skivbolagen och förlagen. Överenskommelsen gäller både nedladdningar och streaming, men inte återutsändning av vanlig radio och satellitradio som även i fortsättningen är gratis i USA. Bakom uppgörelsen står skivbolagens organisation RIAA, the Digital Media Association, förlagens NMPA samt två kompositörsorganisationer. The Digital Media Association representerar bland annat Amazon, Apple, Live 365, Napster, Nokia och Pandora. (Radionytt)

Kortvåg som livlina

För Ingrid Betancourt, som under sex år var fången hos FARC-gerillan i Colombia, fick kortvågen stor betydelse i tillvaron: *I listened to the BBC everyday, twice a day. I can tell you the names of all the guys that broadcast on BBC. I hope that one day I will put a face to their voices. The BBC for me was like a screen. I would shut my eyes and I could see.*

I want to tell you something about the BBC - the guys that work for the BBC in the radio, they have this incredible ability to be so expressive in describing the things where they are that you just listen to them and you see. You can see what they are talking about. (BBC World Agenda).

Radioakademins Specialpris till Radio Sweden

Vid Radiogalan 2008 tilldelades Radio Sweden årets specialpris, som delas ut till för speciella insatser på radioområdet. Det var radio- och tv-legenden, tillika tidigare Radio Sweden-medarbetaren, Bengt Feldreich som delade ut priset.

Radioakademins motivering: "Still going strong firar Sveriges Radios utlandsprogram sitt 70:e år i den globala etern. För svenskarna har det alltid varit tryggt att ha sin public service-radio nära även när man själv finns långt borta. Såväl vid krig och tsunamis som i vardagslunken är årets mottagare en trygg vän i etern".

Ljudteknikerlegend på SR fick Årets Hederspris 2008

Radioakademien gav Mats Ekman på SR hederspriset. *Mannen bakom de kända rösterna. Han ger sig inte förrän han hittat den perfekta ljudbilden Ljudteknikern Mats Ekman har i över 40 år med sin lyhördhet och godhet fått andra att växa - och med det skapat radio när den är som bäst!* lyder motiveringen.

Läs om övriga Radiopriser 2008 till public service, kommersiell radio och närradion på <http://www.radioakademien.org/>

BBC Radio startar veckoprogram om medier

1 oktober startade BBC Radio 4 sitt nya mediemagasin (onsdagar kl 14.30). Det skall bevaka vad som händer i tidningsvärlden, tv, radio och på Internet. Programmet, som är direktsänt, leds av Steve Hewlett. Till skillnad mot tidigare satsningar kommer det att sändas varje vecka året runt och kommer även finnas på webben.

I hope the programme will be able to lift the lid

on many of the current stories within the media, offering genuine insight and intelligence, making this show a must-listen for both those within the industry – but always accessible to a wider audience of those interested in a subject that effects all our lives, säger Hewett. Lyssna på The Media Show <http://www.bbc.co.uk/radio4/factual/mediashow>

---

annat

Ny brittisk medieminister

I sin ombildade regering, som betecknas som "en krisregering" under finanskrisen, har Gordon Brown utnämnt Stephen

Carter till den nya posten som *Minister for Communications, Technology and Broadcasting*.

Carter har tidigare varit chef för

mediemyndigheten Ofcom. Han får inget eget departement utan kommer att knytas till kultur-, media- och sportdepartementet vars chef är Andy Burnham. Carter kommer även att arbeta med näringslivsdepartementet. (Broadcastnow)

Kulturminister vill ha medieombudsman

Norske kulturministern Trond Giske kan tänka sig ett permanent statligt medieombud som skall kontrollera Internet och medier. Medborgare skall kunna vända sig till ombudet skall övervaka och ingripa mot missbruk inom medier exempelvis om man är utsatt för övergrepp på nätet.

Det vi ser er at bilder legges ut mot enkeltpersoners vilje, og at det ikke er noen som tar ansvar. I tillegg har vi hat og gjerninger som følge av dette. I norske medier er det redaktører som står ansvarlig for hva som publiseres, men på en del nettsted er det ingen ansvarlig redaktør, säger Giske til VG.

Medieombudet skall också fungera som ett statligt kontrollorgan för norska medier i allmänhet. Därför har Norsk Presseforbund liten tro på Giskes ädla motiv: Vi

har et barneombud som kjemper for barns rettigheter. Vi har et forbrukerombud som kjemper for forbrukernes rettigheter. Også vil Giske ha et medieombud som kjemper mot mediene. En statlig kontroll av mediene er stikk i strid med alt vi lærer. Er det noen som skal styre mediene, er det i alle fall ikke staten. (Kampanje)

Webbplats i 3D

ger satellitbilder av jordens resurser

Miljöjournalister (och andra) kan nu använda en tredimensionell webbplats som startats av *UN Environment Programme (UNEP)* och Google Earth för att bevaka miljömässiga s.k. hot-spots och klimatförändringens påverkan på planeten. F.n. kan man titta närmare på mer än 200 platser världen över inklusive glaciärerna på Grönland och Amazonskogarna. Världskartan, som kräver relativ snabb anslutning, finns på http://na.unep.net/digital_atlas2/google.php

Religiösa mordhot mot journalister ökar i arabvärlden

Reportrar utan gränser har uttryckt stor oro över det ökande antalet fatwas d.v.s. religiösa dekret som uppmanar till mord på journalister i den arabiska och muslimska världen. Det senaste var en den saudiska fatwan som uppmanade till mord på ägare till den arabiska satellitkanaler som sprider "fördärv". Från Nigeria till Pakistan och via Saudiarabien har många journalister blivit måltavla efter att de har skrivit artiklar eller medverkat i radio/tv-program som ses som blasfemiska och anti-islamska säger organisationen. (Reporters Without Borders)

Evenemang

Nordisk närradiokonferens i Åbo

Nordic Community Radio Conference hålls som tidigare aviserats i Public Access 31 okt-2 nov 2008 i Åbo, Finland. Benämnes också "Medborgarmediakonferens". Mer information på <http://www.nordicradioconference2008.com/icomunityradioSE.html>

Internationell närradiokonferens i Bukarest

AMARC Europe håller konferensen *Community Radio in Europe: Broadcasting on the Edge*, i Bukarest, Rumänien 11-14 december 2008. Ett tillfälle för ett hundratal community radio-stationer från mer än 30 länder att mötas och utveckla strategier över hela Europa men med särskild inriktning på Central- och Östeuropa.
http://europe.amarc.org/index.php?p=Pan_europeen_conference

Public Service Akademin i Lund

19 november hålls i Lund på universitetets Språk- och litteraturcentrum. Public Service Akademin 2008. Årets tema är "Fostran i allmänhetens tjänst - om konsten att fånga de unga" nya tider kräver nya grepp och under dagen kommer såväl lärare och forskare som tv-producenter och programledare att ge sin syn på temat. Dagen avslutas med en paneldebatt. Bland de medverkande finns Hans Karlsson, projektledare för Kristallenvinnaren "Klass 9a" med flera ur programmet, Ola Lindholm, programledare för Wild Kids och chefredaktör för Kamratposten, Gunilla Jarlbro, professor i medie- och kommunikationsvetenskap, Tiina Rosenberg, professor i genusvetenskap, Anders Sigrell, professor i retorik, m.fl. För anmälan till detta kostnadsfria heldagsseminarium:
<http://www.lu.se/psakademin>

Citatet:

"We can make our most powerfully effective medium a powerful force for expanding democracy. Free TV time [as part of Broadcasters' public interest obligations] can help free our democracy from the grip of big money....

That's the least we can ask of broadcasters, who are given access to the public airwaves worth billions of dollars at no cost, with only the requirement that they meet a basic public obligation."

(President Bill Clinton 1997 om det allmännas behov av utrymme för i de nya digitala kommersiella kanalerna)